

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 60 lei. în străinătate pe un an 120 lei.

O glorie teatrală s'a stins

Bastien-Lepage: SARAH BERNHARDT.

PLAGIATORUL

Primăvara

Este tipul cel mai respingător care s'a putut naște și desvolta sub soare. Neputând să zboare cu propriile-i aripi sufletești, își făurește aripi din pene străine, împrumută viersul privighetoarei, și nchipuie că are un cap de geniu și astfel crede că merge sigur pe drumul nemuririi.

Este drept că nimic nou nu-i sub soare, că tot ce se cugetă și se scrie nu-i de cât stabilirea unor raporturi noi de imagini, idei sau simțiri cunoscute, dar tocmai aceste noutăți de raporturi întocmesc personalitatea unui adevărat talent.

Don Juan a fost înțeles în fel și chipuri, Avarul lui Molière e egoismul lui Shylock, dar prisma prin care-l vede și-l înțelege Shakespeare nu-i de cât înrudită cu concepția lui Jean Baptiste Poquelin.

Un subiect poate fi deci tălmăcit în variate chipuri fără ca întregul opere să constituie un plagiat.

Plagiatul este un furt literar sau artistic, o copie de rea credință a unei opere, și cel mai bun lucru ce se poate face împotriva unui astfel de ridicul pretențios este gimnastica la paralele, adică așternerea banditului pe două coloane, ca să-și vadă singur enormitatea păcatelor și să renunțe pe viitor să-și mai ascundă infamurata nerozie în maza gloriei care nu-i aparține.

În privința aceasta, Georges Csell, cunoscutul critic de artă din Paris, care, în „Propos d'Anatole France“, ne redă pe acest uriaș al literaturii astfel cum a fost el intim, cu spontaneitățile sale de cugetare din discuțiunile în cercuri prietenești, cărora le lipsește acel artificiu de eleganță ce ni-l înfățișează numai arta bine stilizată și stilul cu măiestrie bine ciselat.

Anatole France — după cum ni-l arată Csell — vorbea, într'un cerc de admiratori și prieteni, despre ușurința și lipsa de control cu care Academia franceză — ca orice Academie — decernează premiile sale literare. Episodul e de pe vremea lui Victor Consiu, care a fost academician și pe care o prietenie intimă îl lega de o cochetă dudue precum era Louise Collet pe vremea ei.

Premiul se decernă unui poem în versuri asupra subiectului: *Nemurirea*.

Louise Collet, premiata anuală a Academiei, concura și la acest premiu, — dar n'avusese timpul să-și plăsmuiască poemul. Cu două zile înainte de ziua hotărâtă a examinării lucrărilor, ea organizează o recepție bogată la care invită și pe doi prieteni mai apropiați, între care și pe marele Flaubert.

După ce face onorurile introductive, îi cheamă deoparte pe cei doi amici și, cu aerul cel mai nevinovat din lume, le spune că n'a avut vreme să-și făurească poemul, dar că-i roagă pe ei să-i vină în ajutor. Li duce în cabinetul ei de lucru — unde-i ospătează cu toate bunătățile — și-i lasă apoi singuri ca să nu... indispuină pe ceilalți invitați.

După două ceasuri de vinuri fine și țigări prietenul și-aduce aminte de poem și-l privește întrebător pe Flaubert care, neturburat, îi arată c'un gest larg biblioteca Louisei Collet, cerându-i o carte la întâmplare.

Erau meloncaliile lui Lamartine...

— „Scrie ce-ți dictez eu...”

— ! ?,,

— Ce te miri? Scrie!...

Și scrie ce se poate scrie într'un sfert de oră sub dictare...

În timpul acesta, un foșnet de rochiă, pași subtili pe sală...

— Pune cartea la loc și așterne titlul poemului: „*Nemurirea*”.

Louise Collet apare c'un surâs de ingenuă.

Flaubert citește cu sonorități colorate în voce, cu gesturi largi; Louise Collet e încântată, răpită...

După două zile academicienii premiază în poemul Louisei melancoliile lui Lamartine...

— Iată ce poate să însemne un plagiat îndrăzneț și o sfidare aruncată Academiei franceze de Flaubert...

În toate țările — afară de rare excepțiuni — lucrurile se petreceau, acum câteva decenii, la fel. La noi, plagiatorii nu îndrănesc încă să bată la porțile Academiei. Și nu știu, zău, dacă în cazul vreunei Louisei Collet s'ar găsi și la noi un admirabil îndrăzneț ca Flaubert.

Deceia e bine s'apară din când în când oameni cari, ca și Gustave Flaubert c'un singur gest, să pedepsească și pe plagiatori și pe cei cari îi ocrotesc.

La noi aceștia ajung la mari demnități, te umilesc cu infamurarea lor, se cred eroi și nu se tem că vor fi descoperiți iar legenda lor adusă la adevăratele-i proporții.

Tu treci zămbind pe lângă acești „mari scriitori ai neamului” și te simți par'că mai nepângărit în zdrențele tale de scrib neînsemnat... în timp ce ei te privesc protector în armura lor de profeți farisei...

L. I.

Nu discuta niciodată, căci nu vei putea convinge pe nimeni. Părerile sunt ca și cuele, cu cât le isbești cu atât le înfunzi mai adânc.

A. Dumas-tiul

*Svârlind belșugul roadelor de mână
Invelită 'n soare și lumină
Cuprinde zarea cu surâsuri nouă
Născând în suflet tânărul fluid*

*Cuprinde zarea cu surâsuri nouă
Născând în suflet tânărul fluid
Spre orizonturi care se deschid
'Așvârle rod cu mâinile amândouă*

*Bogată sevă de putere nouă,
In sufletele pline de obidă,
Incepe forțe noi ca să deschidă*

*Și ochii răd înlăcrămați de rouă,
In mugurii ce se deschid în Soare
Că viața naște pururi cu cât moare.*

Petre Antonescu

Ce e francmasoneria?

Francmasoneria este o asociație secretă, răspândită în toată lumea, dar mai ales în Franța, Anglia, Germania, Italia și Statele-Unite. Mulți suverani sau șefi de Stat au făcut sau fac parte din această asociație, iar dela 1327 toată nobilimea Angliei s'a aflat lojilor masonice.

Numele de *francmasonerie* vine fie dela originea sa, fie dela întrebuintarea simbolică a instrumentelor de zidărie cum sunt: mistria, echerul, compasul. Membrii se numesc *frați*, pentru că trebuie să se ajute frățeste, oricare le-ar fi naționalitatea și clasa socială cărora aparțin.

Scopul mărturisit al francmasoneriei este: „exercitarea binefacerei, studiarea moralei universale, a științelor și artelor, precum și practicarea tuturor virtuților”. Din cauza organizării francmasoneriei, a numărului de membri și al lojilor, ea a trebuit să se intereseze direct în chestiunile sociale și a jucat, adesea pe față, un rol politic.

Unii autori îi stabilesc originea la misterioasele inițieri ale Egiptului și ale Greciei, alții i-o pun în evul mediu. În 1502, Henric VIII al Angliei a luat instituția sub ocrotirea sa, și a deschis o loje în propriul său palat.

În 1725, ordinul masonic fu introdus în Franța de lordul Derwent-Waters din partidul Stuarților. El s'a dezvoltat până în zilele noastre în două mari rituri: ritul scoțian, care e reprezentat la Paris și ritul francez, al cărui consiliu se întitulează *Marele-Orient*, având în fruntea sa un președinte care primește titlul de *Marele Maestru*. Președintele fiecărei loji are titlul de *Venerabil*.

În unele loji sunt admise și femele.

Gilly

Sculptorul vieții

Auguste Rodin

După cum *Meunier* a fost sculptorul și idealizatorul *Muncci*, iar *Klienger* a fost sculptorul filosof și cercetător al problemelor sufletești așa *Auguste Rodin* este sculptorul vieții.

Numele lui Rodin este cunoscut întregii lumi. Cei cinci zeci și ceva de ani de muncă l-au consacrat cel mai mare artist în arta lui în toată lumea, de și el s'a urcat ca și cei alți doi artiști de care am vorbit în alte numere ale *Universului literar* spre înălțimile gloriei foarte greu și în po-triva tuturor. Două zeci de ani în urmă numai câți-va prietenii ai lui vedeau în el pe omul de geniu; glo-ata, râdea de creațiunile lui. Schița pe care o încercăm aci în *Universul li-terar* este de a arăta cititorilor de ce renumele său Rodin l'a dobândit așa de târziu. Dacă vrem să caracterizăm cu un singur cuvânt activitatea lui, o putem face spunând că el a reușit prin munca lui să reformeze sculp-tura. Și de și el ocupă astăzi un loc de frunte între geniile sculpturii el stă totuși de o parte, e un izolat, un solitar.

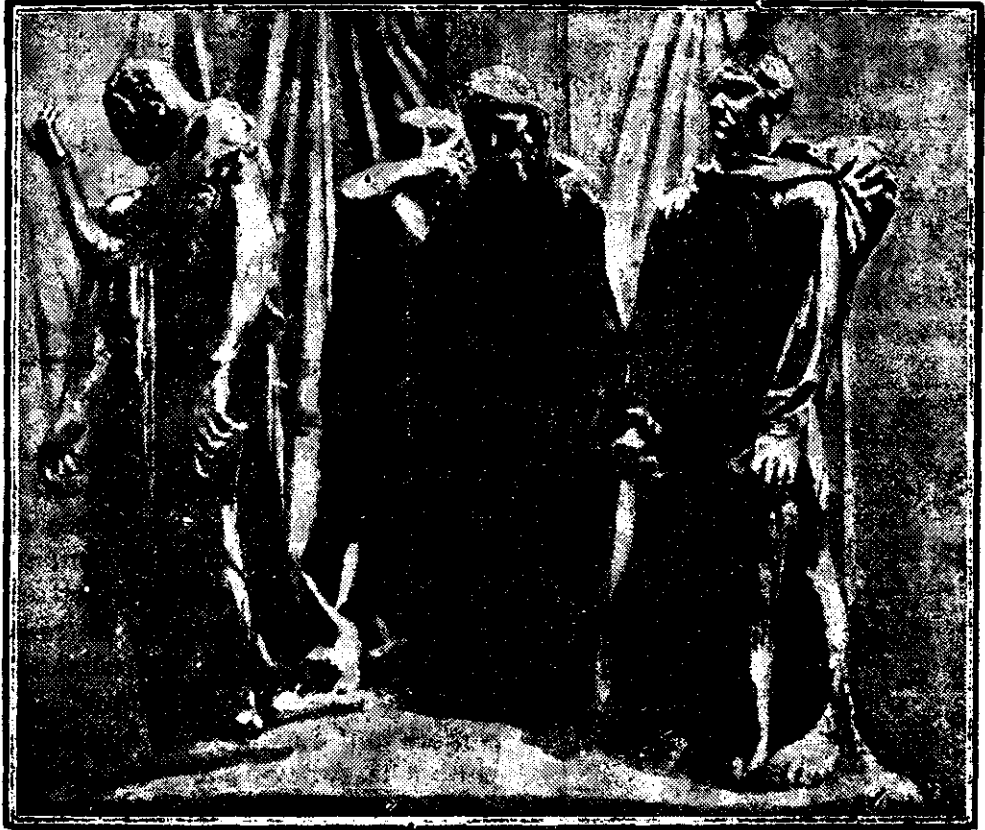
Născut la Paris, în 1840, Rodin ca și mulți oameni de valoare a cunoscut mizeria. A învățat, a fost sărac și a lucrat... A citit puțin, se întâlnea rar cu oamenii... Dezvoltarea lui s'a făcut pe un drum neatârnat, liber, în atelierul său unde sta de vorbă nu-mai cu creațiile lui. El n'a fost influențat de nimeni, toată munca lui se

Rodin în atelierul său

îndrepta în el, în adâncul sufletului său și concepțiile lui despre viață te uimesc prin naivitatea și simplitatea lor. El este simplu ca un copil, primitiv ca un sălbatec, dar mare ca un titan. Dotat cu o răbdare rară, cu o energie neînvingătoare, el merită epitetul pe care îi l'a dat poetul belgian *Rodenbach*: „putere a naturii”.

Subiectele operilor lui Rodin sunt diverse ca și universul. Ele sunt toată omenirea cu pasiunile, durerile, bucuriile și suferințele ei. Fiu adevărat al veacului său el este poetul suferinței, dar nu al suferinței învinse, ofensate, ci al suferinței revoltate care aruncă provocarea ei Cerurilor.

Rodin: Burghezi din Calais

Trebuie să spunem că Rodin exprimând sentimentele și dispozițiile, ia numai partea lor umanitară, generală, așa zis eternă și aceasta le și dă valoarea și puterea. El are gândurile și sentimentele care pretutindeni și totdeauna au domnit deasupra omului, pentru care n'a existat nici un timp anumit, nici locuri anumite.

Bine înțeles că un artist cu o astfel de concepție despre viața și despre artă nu putea fi primit așa de ușor de către acei cari voiau să trăiască în timpul lor și să nu uite locul care îi înconjoară.

Este interesant cum a intrat Rodin cu operele sale în lumea artistică. Pentru întâia oară el încearcă să supună lucrările sale judecății opiniei publice în 1864 și prezintă *Salonului Parisian* lucrarea sa *Omul cu nasul turtit* (*L'homme au nez cassé*) pe care însă juriul l' refuză ca pe o prostie. Și totuși această lucrare arată de pe atunci germele operilor geniale pe care Rodin trebuia să le realizeze mai târziu.

Priviți sculptura aceasta. Ea reprezintă fața unui om în vârstă. Fiecare trăsătură a feței lui respiră viața, pecetluită de suferințele vieții. Nasul turtit ca și cum ar sublinia și mai bine această îndoită impresie de suferință și de urătenie. Este o față, pe care viața nu numai că a atins-o, dar pe care a lăsat urmele tuturor

durerilor, nevoilor, insultelor, înjosirilor. Și privind mult și adânc, fața aceasta scârbos de urâtă devine frumoasă pentru că ea nu te atrage numai cu exteriorul ei, dar cu ceva lăuntric, sufletească.

Când Rodin a lucrat masca aceasta omul care i'a servit de model era liniștit și mulțumit, dar Rodin privind

mult fața omului, a observat toată falsitatea acestei liniști și mulțumiri aparente și a găsit în țesăturile ei toată durerea, toată nemulțumirea. Și Rodin a înțeles că în natură nu există liniște și că moartea însăși nu este liniște pentru ca și în procesul ei de descompunere este mișcare, este viață. Există numai mișcare în viață și arta nu este altceva de cât realizatoarea, creatoarea acestei vieți; arta nu și poate crea un ideal din realizarea liniștei care nu există în realitate.

Respins de către *Salonul de artă* din Paris, Rodin continuă și lucrările lui „*Măscile*”, „*Omul din timpurile primitive*” (*Age d'airain*) „*Ioan Botezătorul*”, „*Cugetătorul*”, „*Bourgeois de Calais*” l' duc la cea mai desăvârșită creație a lui „*Balzac*”.

Dar toate aceste opere nu l' fac destul de primit de artiști și de lume și chiar cea mai desăvârșită lucrare a lui, *Balzac*, este aspru criticată și numai în ultimul timp Rodin reușește să-și impună geniul său.

Am spus mai sus cum Rodin știe să scoată cea ce este uman din orice subiect luat de el și aceasta se poate în special vedea în opera lui *Burghezii din Calais*. Subiectul acestei sculpturi el l'a luat din *Cronica lui Froissard*. Regele Angliei Eduard a înconjurat cu armele sale orașul *Calais*. După multe zile de asediu, când foamea a răzbit populația și ea

a primit să se predee, regele Eduard a primit propunerea să înceteze a se diui, „dacă șease din cei mai de seamă cetățeni ai orașului îi se vor prezenta lui, cu capetele goale, desculți, cu o funie în jurul gâtului cu cheile de la poarta orașului în mâni”. Șease îndrăzneți s'au hotărât la aceasta, cu riscul de a perde viața lor și de a salva orașul.

Cetind această întâmplare în cronica lui Frossard, Rodin a simțit că în istoria aceasta a fost un moment mare prin însemnătatea și simplitatea lui, un moment când un gest al unei mâni, mișcarea unei fețe au fost mai elocvente de cât mii de cuvinte, cu care s'ar fi putut descrie acest moment. Fie care din acești oameni se hotărâseră a muri cu sufletul încrezător, dar cu trupul slab și încă le-

Rodin. — Balzac

gat de viață, ei mergeau la jertfă pentru alții. Gândindu-se la aceste figuri în imaginația marelui sculptor au apărut mii de gesturi, mișcări și atitudini, expresiunea renunțării, er-tărei, hotărârei: în mîntea lui s'au desemnat eroi, cari de bună voie s'adu-ceau în jertfă pentru alții și din toate aceste figuri el a creat numai șease.

Nu putem să analizăm fie care figură în parte, spațiul ziarului nu ne permite, dar cea ce putem spune este că tot grupul acestor șease burghgezi din Calais care astăzi înfrumusețea-ză una din părțile acestui oraș, ur-mește prin întregul ei. Șease figuri deosebite, de vârste deosebite, de si-tuații deosebite, fie care cu trecutul ei aparte, sunt legate între ele, una de alta ca și cum ar fi un singur lu-cru. Aci, ca și în cele lalte lucrări Rodin a transformat și mărit subiec-tul său, manifestând pe lângă aceas-

Când mă priveai...

*Când mă priveai cu-atâta drag...
Găseam în ochi-ți negrii;
Atâta farmec, dor pribeag...
Că trebuia să plâng de drag,
Stând nopțile de veghii!*

*Iar visul, idealul meu,
Si-a mele gânduri toate...
Se adunau în jurul tău,
Slăvindu-te ca pe un zeu...
Dând dragostei dreptate!*

*Când îmi zâmbeai, lacrimi de de
Imi inundau privirea...
Scăldându-mi fața'n roua lor
Și zguduia de fior
Imi ascundeam „Iubirea“!*

Jenica Bordeianu

ta, inspirația sa și pricepera adâncă a istoriei. El a subliniat în acești eroi legendari caracterele generale ome-nești cari aparțin tuturor timpurilor și popoarelor, caracterele jertfei de sine, bărbației disprețului de moarte și jalea pentru viață, simbolizându-le pe toate în aceste șase figuri... Și el a mers mai departe — el a mers de la simbol la sinteza adâncă filosofică și a creat grupul acesta, care s'ar putea numi „Monumentul tuturor celor morți înainte de vreme”, a luptăto-rilor pentru o idee, pentru salvarea și cinstea patriei lor...

Și cea ce a făcut în această lucrare Rodin a făcut în toate lucrările sale, dar mai ales în *Balzac*.

Lucrarea aceasta i'a fost coman-dată de către *Societatea scriitorilor francezi* și când a fost prezentată în Salonul din 1898 a provocat cele mai teribile atacuri și batjocuri vulgare, căci nu-i se putea erța lui Rodin îndrăzneala gândirei și originalitatea executării statuei. Statuia a fost re-ținută de o persoană particulară, *societatea scriitorilor* a refuzat-o s'o primească, cerând unele modificări pe care sculptorul a refuzat să le facă.

Pentru ca să realizeze această sta-tuie Rodin a vrut să priceapă viața însă și a lui Balzac. De aceea l vedem că el timp de câți-va ani înainte de a sculpta statuia sa, se afundă în cunoașterea omului și operei lui Balzac. El vizitează patria lui Bal-sac, *Tourenne*; face cunoștință cu corespondența lui și citește și reci-tește operele sale. Și atunci în fața lui au apărut generații întregi, o lu-me întregă creată de Balzac și a-ceastă lume trăia viața omului care o crease... El a căzut în studiile și cri-ticele despre Balzac și în biografiile lui scrise de contemporanii săi ca *Theophile Gauthier*, *frății Goncourt* și *Lamartine* părțile caracteristice,

cum a cules toate portretele, desem-nurile, caricaturile care l represen-tau. Dar cea ce l'a impresionat mai ales a fost această caracteristică a lui Lamartine pe care o făcuse a-cesta despre Balzac: *Fața lui Balzac scrie Lamartine, — avea ceva haotic și în el era atâta inspirație în cât ea purta făptura lui fizică greoaie și ne-îndemănatecă ca un lucru subtil de ușor*. Rodin a simțit că în aceste că-te-va cuvinte se cuprinde tot centrul problemei pe care și-a pus-o și după multe încercări el s'a oprit la atitur-dinea și expresiunea pe care o cău-ta. *Corpul greoi și masiv al lui Bal-zac, el l'a ascuns în cutele unei haine largi că rasa unui călugăr și pe care Balzac o purta în timpul lucrului. Sub gluga și părul care cad pe o frunte înaltă și puternică apare față „haotică” cu privire de vultur, lucind*

Rodin : Omul cu nasul turtit

din adâncul orbitelor cu surâsul că- racteristic pe buze. Toată fața lui este o creațiune, o zidire... E Balzac, creatorul atâtor generații, cunoscă-torul soartei oamenilor, omul, care n'avea nevoie de lucrurile și oamenii din jurul său, de oare-ce dacă Uni-versul ar fi fost pustiu el l'ar fi popu-lat cu fantasia sa. Acest Balzac era așa cum l'a înțeles Rodin. *Balzacul lui Rodin* și nu acel Balzac pe care nimeni din noi nu l'am văzut în reali-tate și nu-l știm. În toată figura lui este ceva demonic, care face să se îngrozească privitorul, dar aceasta și este impresia pe care o produce au-torul „Comediei omenesti”.

În această creațiune Rodin a redat mai bine de cât în ori care altă crea-țiune cea ce el a urmărit mereu : ca-racterele generale ale creației cu ne-glijarea desăvârșită a amănuntelor. Și acest lucru dă statuei sale impre-sia simplității unită cu maestosul semidumnezeescului și de care privi-

torul statuei lui Balsac nu se poate scăpa.

Ca încheiere trebuie să răspundem la întrebarea pe care ne am pus-o la începutul acestui articol : ce a făcut ca sculptorul acesta să fie așa de

putem răspunde cu cuvintele lui Nietzsche : „El a fost lucrătorul care toată viața lui a tins la un lucru : să se adâncească cu toate forțele sufletului și talentului său în esența operei lui. În acest principiu sever se re-

Rodin : Cugetătorul.

mare, pe ce cale, a mers acest om, rămânând toată viața lui singur, atacat și insultat în chip vulgar de lumea care nu-l înțelegea și care a lăsat drept apărare numai operele lui nepieritoare ? La această întrebare

zuma renunțarea lui la viață, dar nu mai în chipul acesta el a stăpânit-o pentru că în creațiunile lui a intrat tot Universul”.

Leandru

Adevărat a 'nviat !

E noaptea învierii și gândul mă poartă înapoi pe drumul ce duce spre casa copilăriei mele.

Cu cât mă apropii mai mult cu atât mă simt mai vesel căci anii au sburdat după umerii mei. S'au dus odată cu amintirile grele de lacrimi.

Cerul e luminat de lună și pomii sunt înfloriți. În apropierea bisericii este un Cais alb de flori ; îi simt parfumul, deși n'am ajuns încă în dreptul lui, iar când îi trec pe sub crengi, o ușoară adiere îi scutură ramurile din cari cad florile ca niște picuri de parfum.

Pământul e nins de această zăpadă a Primăverei.

Deodată sunetele clopotelor pornesc din toate părțile orașului, trec ca un sbor sonor pe deasupra, se încrucișează în aer, unele cristaline, altele cu cadențe grave. S'a deșteptat și clopotul bisericii noastre. Lumea aștepta de mult în curte. Intru și eu, îmi recunosc câți-va prieteni. Uite și Marioara cu familia ei ; ce frumoasă e ; m'a văzut oare ? Am să'i duc lumină !

O ce noapte frumoasă și cât mă simt de fericit în această armonie de clopote ! Par'c'o ascultă și stelele pe când din altar flăcările lumânărilor au trecut din mână în mână.

Iată că se face tăcere și începe slujba sfântă într'o aureolă de lumină. Preotul care citește e atât de bătrân că de abia mai poate silabisi. Părul și barba îi sunt albe ca zăpada ; albe ca luna care le dă reflexe de argint.

Glasul îi tremură dar se împuternicește deodată pentru a rosti : Cristos a înviat !

„Cristos a înviat“, cântă bătrânul ; „Cristos a înviat“ cântă corul.

În aer se simte primăvara și clopotele sună cu atâta veselie în cât cel mai necredincios om nu se poate opri de a zice : Adevărat a înviat !

Niki M.

Afară plouă

de A. Petöfi

Afară plouă cu îndrăcire
O ploaie de sărutări, caldă,
Iar gurița ta și-o scaldă
Buzele mele cu iubire.

Iar în ploaie, un fulger se ivește
Pe cerul înorat de-afară,
Pe când ochii, sumpă inimioară,
ca fulgerul strălucește.

După fulger, un bubuit urmează,
Iar eu, deacuma, fug, copilă,
Căci tatăl tău nu are milă
Lângă tine să mă vază...

Trad de Grigoraș D. Cruceanu

FULGI DE SOARE

Un fulg pierdut în besna nădejdelor pierdute, o umbră adormită truditelor petale. Eu selavul rătăcirii pe drumuri fără margini, aștept zădărnicia făgăduinții tale.

Îți mai aduci aminte ? Lucirile de soare înbrobodeau văzduhul cu-o mantie țesută din zîmbete : iar noi, tovarășii pădurii cu flori la cingătoare, ca două umbre plânse, rămași doar amândoi.

Sub sfânta desnodare de game cadențate, în valsul primăverii dansăm cu acelaș pas, și ne 'ntrețeam cu visul : dar, ca ori ce visare : tu, te-ai pierdut, și'n besnă, tot singur am'rămas...

Aceiași primăvară își deapănă amurgul, aceleași flori pe straturi, în gol, aceeași zare, numai nădejdiile mele, se înșiră flori bolnave, și mor în-sângerate pe pragul de îngropare...

Arcadele-s țesute cu horbotări semne, în parcuri stau petale culcate pe alei; dar florile, ca floarea durerilor sclăvie, se apleacă plângătoare, privind în ochii mei...

Cu părul de zăpadă, și fața brăzduită, pe urmele durerii, de al plânsetelor cânt, ingenunchez credința în semn de rugăciune, și fruntea mi-o alătur bătrânului pământ...

Și-aștept, dar nu știu cine, ar mai putea să vină?! Din goluri să desprindă o umbră — umbra mea... Aceiași primăvară, aceleași flori, pe straturi; doar spre pustiu trudita, se perde numai ea...

George Nitzescu

Igiena Frumuseții

Sfaturi practice pentru întreținerea sănătății și a frumuseții femeinilor

Universul Literar tinzând să devină o revistă folositoare căminului și familiei, știe prea bine că dacă o frumoasă nuvelă, poezie sau ilustrație farmecă și distrează, un sfat, ușor de realizat, pentru întreținerea frumuseții și a sănătății, interesează și folosește.

În acest scop, ne-am asigurat colaborarea constantă a unei distinse doamne doctor, specializată la Paris în instituturile de înfrumusețare și igienă, care va fi în măsură să dea într-o rubrică, pe care o vom introduce în revistă din numărul viitor, sfaturi practice, rețete utile și la îndemână tuturilor, precum și răspunsuri la întrebările publicului cititor feminin, contra unei mărci postale de 2 lei ce se va trimite odată cu chestiunea pe adresa noastră.

Vom publica, în același timp, și răspunsurile cititorilor, convinși fiind că adesea o învățătură bazată pe experiență înlocuiește cu succes o formulă medicală rigidă.

Este dela sine înțeles, că întrebările ce ni se vor pune trebuiesc să intre în cadrul igienei sau medicinei domestice propriu zise fiind de mai înainte sortite a nu primi răspunsurile acelea care vor depăși această caracteristică.

În afară de întrebările și răspunsurile cititoarelor noastre, vom publica în fiecare număr o serie de sfaturi folositoare la care vom referi, apoi, întrebările corespunzătoare.

Convinși că suntem în asentimentul general, cu atât mai mult cu cât o asemenea rubrică lipsește publicațiilor române, vom începe odată cu numărul viitor, Igiena Frumuseții.

Scrisorile altora

Iar azi, suntem departe unul de altul.

Dar nu spațiul imens ce ni s'a interpus ar fi obstacolul, căci nu e depărtare pe care un avânt tineresc să nu o poată înfrânge.

Suntem departe unul de altul, căci comunitatea sufletească pe care o bănuiam în noi, nu mai este și... poate n'a fost nici odată.

Mie mi se părea că te iubesc, ție ți se părea că mă crezi.

Acuma, când îndeajunsă vreme a trecut, când amintirile mai estompate ca iluziile momentului, mă lasă să privesc prin prisma realității, îmi pot da bine seama, de o rătăcire, care din fericire, a fost trecătoare.

Și totuși șovăi în credința mea. Nu știu când am fost mai aproape de adevăr...

Să nu te fi iubit?

Era așa de frumos... Tu în străini, eu în străini și într-o țară fermecătoare.

Și cred că nu calităților tale, sau dorului meu, îi datorim acea iluzie fericită, ci mediului pe care soarta ni l-a hărăzit în acea vreme.

Acum înțelegem amândoi mai bine, de ce Italia e numită țara soarelui, a florilor și a dragostei.

Era fatal ca acolo să te iubească cineva, — era fatal ca eu să iubesc pe cineva.

Inchid ochii și te văd pe țărmul mării, cu pălăria ta enormă spre a-ți feri obrazii frumoși de arșița soarelui, — cu rochița ta bătută de adierile calde ale vântului.

Ți minte, când ne cățaram împreună pe stâncile dela Capri ca să zărim mai bine imensul mării și măreția Vezuviului?

Ți tu minte veselia noastră, râsul nostru, certurile noastre copilărești?

Și totul a trecut ca un vis.

Când am plecat, am fost singuri că despărțirea noastră va fi vremelnică.

Și a rămas definitivă.

Cine e vinovat? Tu a ști mai bine și e de prisos să o repet.

Dar după zilele care au trecut greu, au venit ani care au trecut ușor.

Astăzi tu ești fericită, iar eu nu mai sunt nfericit.

Povestea e banală, e aceeași și se va repeta de veci.

Tu nu o meriți și de aceia eu îndrăsnesc să desmint pe divinul Dante, care spunea:

„Nessun maggior dolore
„Che ricordarsi del tempo felice”

Și... e mai bine așa.

Const. L. Flavian

Oamenii privesc pe femei dela cap la picioare; femeile pe bărbați dela picioare la cap.

BUCHETUL

Primește'n dar unilul meu buchet
De flori sfoase, pale violete,
Ce n'au parfulumul tare să te'mbete
Nici eleganța crinului cochet!

Parfulumul lor e gîngăș și discret
Ca șoaptele din tainice boschete
Ca lacrimile-ascunselor regrete
Când toamna-și las'amurgul violet!

Nici n'au crescut în glastre de cristal
Ci'n câmpul fanteziilor sălbatec;
Stropite-au fost de-a lacrimilor val.

Eu azi ți le trimit într'un buchet
Să-ți amîntească doru-mi singuratec
Și l'am legat în formă de „Sonet”.
Îmi inundau privirea...

Elena Pădure-Iașt

Știați că...

fabricanții de mobile lucrează pe capete. Însoțiti de talentați artiști, la elaborarea unui stil secolul al XX? Ei nu au ajuns încă la o formulă definitivă și, de sigur, vor mai căuta încă până când stilul modern va putea fi într'adevăr stabilit, bazat pe admirabilele creațiuni ale secolului XVIII.

ziua de 27 Mai, după propunerea d-lui Mannoury, ministrul de interne francez, va fi consacrată, în fiecare an, sărbătorirea marelui Pasteur?

Se vor vinde în aceea zi, insigne ocazionale, din beneficiul cărora se vor ajuta instituțiile științifice și medicale.

cenușa marilor scriitori Renan, Edgar Quinet și Michelet va fi dusă la Pantheon?

aproape o șeptime din suprafața pământului mai este încă neexplorată?

Dacă din această cantitate se scoate porțiunea însemnată de ținuturi necunoscute din jurul polilor, mai rămân necercetate încă de om următoarele locuri:

La nordul Americii de Nord, la latitudinea strâmtoarei de Berhing;

În America centrală de Sud și în regiunearegiunea Capului Horn.

În Africa centrală, împrejurul lacului Ciad și mai la nord, în Sahara;

În sudul Arabiei, regiunea pustie la nord de Aden;

În Australia centrală și în câte-va insule din Arhipelagul Sondei;

În Asia, la nordul Indiei.

În centrul Chinei.

Gilly

Invierea lui Lazăr

— După Claude Marsey —

Pe când Isus venea pentru ultima oară la Ierusalim să serbeze Paștile, Lazăr — fratele Marthei și al Mariei — cari locuiau în Bethaine, aproape de Ierusalim, se îmbolnăvi. Isus auzind despre aceasta, zise :

— Boala lui nu este de moarte, ci spre mărirea lui D-zeu ca să se mărească printr'ânsul fiul lui D-zeu.

Dar după două zile Lazăr murind, el atunci zise discipolilor săi :

— Lazăr a murit, mă duc să-l deștept.

Întâlnind pe Martha în drum, aceasta îi zise :

— Doamne ! De-ai fi fost aici, nu murca fratele meu.

Isus îi răspunse :

— Fratele tău va învia !

După aceasta mergând la mormântul unde era Lazăr, a poruncit să se ridice piatra. Apoi ridicând mâinile și ochii spre cer, mulțumind părintelui său o zise cu voce tare :

— Lazăre, scoală-te și eși afară !

Și îndată Lazăr s'a sculat din mormântul său în sus cu brațele întinse în lințoliul strâns cusut ; cu obrazii slăbănogi ce păreau în întunecoasa noapte plumbuiți.

Mulțimea, care la această nouă minune a Domnului se îmbulzise înaintea mormântului, aștepta ca Lazăr să vorbească.

Nemișcat, drept în picioare, fratele Marthei și al Mariei, sta pe înaltul dâmb și privea fix către mulțime.

Atunci Isus merse către Lazăr și îi zise :

— Eu te-am înviat din patul tău funerar. Răspunde, mai simți încă parfumul rece al florilor mortuare ? Vorbește și răspunde la chemarea fratelui tău !

— De ce ești fără milă ? răspunse Lazăr. „Eram fericit în sânul Morții și al întunericului“.

Mă odihneam.... Pentru ce m'ai înviat, trezindu-mă din somnul meu etern ?

Apoi plângând, Lazăr fugi în noaptea întunecoasă.

Grivas D. Gracianu

Unde mi-e norocul?...

De atâtea căi ce-am colindat

Azi inima mă doare,

Dar eu norocu-mi na'm aflat.

— Unde-i ascuns el oare ?...!

Am străbătut în lung și'n lat

Cărări și drumuri toate : —

Doar în mormânt n'am căutat, —

O fi acolo, poate ?...!

Simion Udrescu-Bălești

Tolstoi despre socialism

— Din amintirile lui Teneronio —

Îmi amintesc una din primele noastre convorbiri cu Lev Nicolaevici, Dânsul cosea atunci iarba în grădină, nu departe de casă și cu țigara în gură, (Lev Nic. pe atunci încă fuma, aceasta era în 1885), cu mișcări iuți ale coasei, culca la pământ, la stânga, manunchiuri moi de iarbă verde.

Ocupat cu convorbirea, dânsul se oprea desori și aprindea din nou țigara.

Vorbeam despre socialism.

— Propriu zis, — spuse Lev Nicolaevici, — n'am nimic împotriva acestei doctrine, dacă se poate numai așa atât de cunoscuta vulgaritate, că „ce e al meu — e al tău, și ce e al tău, e al meu“. Mi-se pare însă, că într'nsa se cuprinde prea multă grijă pentru exterior și o sete bolnăvicioasă de bogăție, care amintește lăcomia muștelor ce se aruncă asupra unui scuiat... Și setea aceasta dinadins este aprinsă și deșteptată la partizani, provocându-le o dorință neânfrântă pentru o viață mai sătulă și mai dulce.

Îmi amintesc, cum acum de curând un tânăr revoluționar, ocupat cu propaganda la Odessa, îmi povestea despre activitatea lui. La el veneau lucrători și le spunea esența mișcării socialiste din Europa convingându-i să se alipească acestei mișcări.

Tânărul era un băiat bun, inteligent și avea mare încredere în ceea ce vorbea.

— Vorbeam odată — povestea tânărul — unui grup despre mișcarea socialistă și când am ajuns la prețul complementar, le-am descris sum se adună capitalul și le-am zis, că bogăția câștigată nedrept, ba chiar și orișice bogăție a răzvrătit pe oameni, făcându-i bolnăvicioși, slabi și cu totul nenorociți. Cei bogați n'au adevărate bucurii nelipsite oamenilor simpli și muncitori. Ei trăiesc închiși în niște cutii, nu văd soarele, sunt lipsiți de contactul cu lumea largă, ș. a... Lucrătorii m'ascultau cu mare atenție și se vede că înțelegeau acestea mai bine decât ceace le vorbisem despre prețul complementar. Lăcătușul care-i adusesse și care era un socialist convins, conduse grupul și se întoarse muștrându-mă astfel: Te rog, altădată să nu mai vorbești așa. Din potrivă ar trebui să le descrii tablouri seducătoare de bogăție ca să le aprinzi pofta. — atunci ei vor merge mai degrabă. Și dumneata ce le spui? Că bogații sunt nenorociți!... Așa nu se poate!...

Acesta este glasul întregii mișcări. Și tânărul acesta bun, simțitor a văzut că așa într'adevăr nu se poate, că lor le trebuie cu totul altceva, și-i a părăsit: încetase de a mai fi revoluționar.

Și lucrul ciudat! Mișcarea socialis-

tă bazată pe dorința de confort și pe tot rafinamentul culturii, singură nu vede cum își sapă groapa și pregătește moartea aceleiaș culturi în numele căreia se face toată această procesiune cu faclă. Capii mișcării au scăpat din vedere, că dacă se vor realiza toate dorințele lor, dacă mașinele și uzinele vor fi expropriate și va fi introdusă organizația colectivă — atunci numai se va descoperi că toată această cultură a electricității și a aburilor va trebui să cadă și să se descompună în două-trei zile.

Cele mai de căpetenie lucrări, acelea cari susțin civilizația, nu vor mai avea lucrători.

Nimeni nu va merge, de pildă, să scoată cărbunii din pământ. Adică de ce s'ar înfunda o mână de oameni liberi într'o gaură întunecoasă, la 80-100 m. adâncime, riscând să fie acoperiți pe veci sau să se sufocă, — fără ca să fie siliți de foame sau biciu, — ca să scoată cărbunele negru, lucitor care și este adevăratul suflet al civilizației.

Să mergi să vezi, dacă vrei, ocele acestea, — la 12 k. de Iasnaia Poliana, e uzina lui Till, acolo sunt și mine.

Numai acum când încă e efitină munca, care-i face pe oameni înfometăți să se apuce de orice, numai să nu sufere de foame, — numai acum — zic — cărbunele se și prețuiește efitin, și ars în cuptoarele enorme el mișcă mașinele, cari creiază civilizația.

Iar atunci când munca lucrătorilor se va desființa, și foamea nuri va mai amenința — să încercați să convingeți pe cineva să se bage în iadul acesta grozav. O să fie siliți să se lase de cultură sau să introducă biciul.

Și într'un caz și într'altul e moartea doctrinei. Numai atunci, poate, oamenii vor înțelege toată zadarnicia mulțimei de nimicuri, cari *ucid duhul și corpul* oamenilor adunându-i în cutiute înăbușitoare cu multe etaje, numite case, formând străzi înguste, întunecoase cu un cer ascuns de ceață și aducându-i din nou la descompunerea acestei mulțimi sălbatece sau la o nouă sclavie pe atât de grozavă cât și de dureroasă.

Da, minele sunt vedenii grozave pentru teoriile socialiste.

Însă aceasta nu e totul. O sclavie josnică așteaptă popoarele așa numite inculte, încă nu botezate de civilizație.

Îmi vine să cred că toată această mișcare zgomotoasă e și întreprinsă cu gândul de a lua parte la subjugația acestor popoare slabe. Se repetă sub ochii noștri ceea ce a fost în timpurile stăpânirii Romane.

Când toată peninsula Italică a

fost cucerită de urmașii celor 300 de haiduci, ai căror căpitan fusese alăptat de o lupoaică — țara se răzvrăti. Plebeii ceruseră să-i egaleze în drepturi cu patriceni, dovedind că numai cu mâinile și sângele lor, al plebeilor, a fost cucerită toată peninsula. Și după multă silință au căpătat aceste drepturi. Ei deveniseră romani și se avântară să cucerească lumea. Tot *orbis terrarum* căzuse la picioarele vulturului și fusese silit să se închine unei cete de oameni bravi.

Ceva asemănător trăim și noi acum. Privești harta. Europa, față de lumea întreagă e tot atât de neînsemnată ca și fosta peninsula Italică față de Europa. Și pe această peninsula — Europa — acum aproape două secole începuse să se gospodărească o ceată de prădători mari — capitaliști — hrăniți și ei de laptele lacom al unei lupoaice și folosindu-se de mâinile și sângele proletariilor, precum patricenii de acela al plebeilor, cuceriseră toată peninsula Europeană. Ei au pășit și peste hotarele acesteia și au pus mâna și pe restul lumii. Uzinele, fabricând o cantitate mare de produse, au nevoie de piețe și le cuceresc acum.

Și iată, că proletarii (observați că și cuvântul e din timpurile Romanilor), ca și plebeii de atunci, cer, prin gura teoreticianilor tribuni, să-i egaleze în drepturi cu capitaliștii. Și atunci civilizația europeană cu o putere îndotă se va arunca asupra lumii inculte și o va subjuga...

În clipa acea, când în fața fumului negru al coșurilor înalte se vor închina toate popoarele și proletarii Europeni se vor demoraliza prin lux și desfrânări ca și Romanii după cucerirea lumii, — atunci toată această drojdie a societății va ieși deasupra și „civilizația” Europei se va prăbuși tot așa cum s'au prăbușit civilizațiile: Romană, Asiriană, Egipteană, Greacă și multe altele bazate pe sânge și subjugarea popoarelor.

Pe astfel de temelii nu se poate zidi nimic.

Ea trebuie să se prăbușească.

Să nu credem cumva că organizația colectivistă nu va admite sclavia, că acolo toți vor fi egali și la fel. Nu e adevărat. Vor băga în mine cu biciul pe sălbateci și rasele colorate vor fi robite.

Să fim drepti, și să privim cu curaj viitorul. Și o să fie așa, fiindcă doctrina socialistă se nutrește cu vîlga individualizmului, — cum le place să se exprime învățaților noștri. Și individualizmul nu bagă în seamă gemetele altora. El știe foarte bine să le înăbușe și să mascheze biciurile și lanțurile.

Mă mira mult în această mișcare lipsa de dragoste față de asupriții, pentru cari mișcarea aceasta atîta luptă. Toată vitalitatea, toată agitația inflăcărată, toate discursurile pă-

timaze sunt dictate numai de sentimentul mistuitor al urei pentru asupritori, și întreaga mișcare e pătrunsă de venin și sarcasm mușcător, care lasă în sufletul adeptilor o urmă de amărăciune. Sufletul rămâne lipsit de cele mai bune și mai scumpe părți ale lui. N'are blîndețea, compătimirea pentru suferinzi îi lipsește dorința unei apropieri sincere cu acei oameni simpli și săraci pentru care ei sunt gata să moară.

Da, asta nu înseamnă nimic, se poate să mori în chinuri și totuși să nu iubești pe acela pentru care mori fiindcă sufletul e plin de ură față de asupritori și arde de dorința luptei împotriva lor.

Numai prin această trăsătură psihologică se explică, de pildă faptul că mulți adepti — europeni ai socialismului — ei înșiși capitaliști, — continuă să desființeze „prețul suplimentar” pentru lucrătorii săi iar în parlament, de la tribună, îi apără cu toată puterea.

Dragostea și ura se aseamănă de minune una cu alta, și pe un observator superficial îl pot induce în eroare, precum, este uneori cu drumul, iarna fără zăpadă, într'o zi senină cu ger. Îl privești — e uscat, curat și de sub copite și roți se ridică praful, — par'că ar fi vară. Însă iluzia nu durează mult. Se ridică puțin soarele, încălzește spinarea uscată a drumului, care începe să se topească și un noroiu negru și lipicios se agață de copite și roți. E la fel și cu mișcarea socialistă. La prima vedere ea simulează minunat „altruizmul”, devotamentul, ș. a., însă toate acestea nu sunt decât gerul urei, nu vara iubirii...

Iertă-mă, că judec așa de aspru lucruri pentru dumneata atît de scumpe și importante, cari, poate, îți provoacă ohlar o adorație religioasă, însă eu sunt mai bătrîn și văd lucrurile mai bine. Mișcarea socialistă, devenită o religie, e o mare primădie pentru sufletul omului: de aceea nu tac.

Aceasta nu e ocupație nevinovată nu e jocul în lawn-tennis, ci este o mutilare groaznică a concepției sufletului în evoluție, o oprire supără-

toare în calea progresului omenirii. Aceasta va cădea din nou în bezna răutății și a asupririlor, de care am început oareșicum să ne lepădăm.

Crede-mă că acest vis al fericirii exterioare și al îndestulării nu numai că nu poate costa viața unui om, dar nici măcar nu pare căzut din capul lui.

Traduc acum o carte veche din literatura creștină — „Învățătura celor doisprezece apostoli”. Este acolo o pagină minunată în cece privește cunoașterea sufletului omenesc și al relațiilor dintre oameni. Se zice: „Iubește pe toți oamenii, însă pe unii să-i demascăm, pentru unii să ne rugăm, iar pentru alți să-i iubim mai mult decât pe sufletul nostru”.

Autorul înțelege că pe prieteni, adică pe oameni de aceeaș credință și concepție a vieții, trebu să-i iubim mai mult decât pe sufletul nostru; pentru ce slabi, cari cad în calea adevărului, trebuie să ne rugăm, și să-i ajutăm să se ridice, iar pe cei cari crezând, că posed adevărul, propăduesc minciuna, cari în numele păcii seamănă ură și necaz, trebuie să-i demascăm.

Și iată ca la rând cu multe altele, doctrina socialistă e dintr'acelea cari trebuiesc date pe față.

Singurătate

Pe când luna argintie,
Plân t se uită pe podele
Furi,indu-se zglobe
Pr ntre geamuri și zăbrele,
Eu în casă, singuratec,
Stau în pat cu lampa stinsă
Și fac planuri, peste planuri
În gândirea mea întinsă.
Focul arde a lene în sobă
Sunet dulce înștrând...
Iar molanul toarce într'ana...
Și mai cască când și când!

Haide-ți ochilor de'acuma
Să dormim și noi în pace,
Că sfârșit, nu are gândul,
Ori și cum o vom întoarce...

Ș'n a somnului visare:
V-am vedea'o iar zglobe...
Pe când dulcea-l mână mică!
Poate alte frunți mângăie!

La administrația ziarului nostru se află de vânzare următoarele interesante cărți:

Impresiuni și păreri personale din timpul războiului României 1916-1918
(2 volume de peste 1300 pagini) pe hârtie de tipar de V. Th. Cancicov, fost deputat. Prețul 60 lei ambele volume.

Noptile Albe (roman) Lei 2.50

Misterile din Palatul Țarilor (roman) „ 8. —

Povestea unei inimi „ 7. —

Almanahul ziarului „Universul” pe anul 1922 „ 7. —

„ 1923 „ 12. —

Regina Bucătăriei „ 10. —

Memoriele Regelui Carol I. (17 volume) „ 17. —

Prețurile de mai sus sunt socotite loco la Administrația noastră. Comenzile în provincie nu se expediază decât contra cost plus taxa de transport recomandată.